

KMETOVALEC.

Gospodarski list s podobami.

Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega.

Ureduje Gustav Pirc, tajnik družbe.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu, ter velja po pošti prejemam 2 gold. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno. — Inzerat (oznanilo) v „Kmetovalec“ stane enkrat objavljen na celi strani 16 gold., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gold., na $\frac{1}{4}$ strani 4 gold., na $\frac{1}{8}$ strani 2 gold. in na $\frac{1}{16}$ strani 1 gold. Pri dvakratnem objavljenju 10% in pri trikratnem objavljenju 20% ceneje. Za večje inzerate in priloge plača se po dogovoru. — Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano. Salendrove ulice števil. 5

Štev. 17.

V Ljubljani, 15. septembra 1887.

Leto IV.

Obseg: Vinska stiskalnica. — Nova shramba za sadje in zelenjadi. — Pouk gospodarjem, zlasti mladim, ki prično gospodariti — Kako ravnati z zrnjem med mlatvijo in po mlatvi — Vplivanje časa sejatve na pridelke — Razne reči. — Gospodarske novice. — Vprašanja in odgovori. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržne cene. — Inzerati.

Vinska stiskalnica.

Skoraj za vsa dela kmetijska vpeljujemo nekaj desetletij sem pomožne stroje, da bi si prihranili časa in delavnih moči in da bi dela zvrševali bolj in enakomerneje, nego je dosedaj bilo mogoče z roko in neenakimi delavci.

V mnogih gospodarstvih nahajamo zaradi tega sejalne, kosilne in mlatilne stroje, in tudi manj premožni poljedelci, ki imajo le malo glav živine, poslužujejo se slamoreznih strojev. Izjemo nahajamo le pri vinarstvu. Vinščak je porabljal do najnovejšega časa in porablja največ tudi še dandanes za svoje najvažnejše delo, za stiskanje grozdja namreč, neukretne in zamudne vinske stiskalnice, ki pa razen tega potrebujejo tudi veliko prostora in delavnih moči. Tudi bi utegnil kdo misliti, da je vinščak v svoji stroki manj nagnen napredku, nego pa kak drug poljedelec. Toda temu ni nikakor tako, ampak nikjer se ni morebiti na tako mnoge in dragocene načine poskušalo, kakor ravno pri vinarstvu. Vzrok, da si naši najveljavnejši vinščaki odločajo tako težko, napraviti si novejših stiskalnic, je le to, da se jim je dosedaj ponujalo le malo stiskalnic, ki bi bile očitno veliko boljše od dosedanjih.

Glavni pogoji v resnici dobre stiskalnice so naslednji: jagode naj stisne hitro in kolikor moči do suhega, ne zavzema naj preveč prostora, priročna bodi in tako sestavljena, da je ni nič popravljati treba. Posebno poslednje moramo v čišlih imeti; kajti stiskanje je delo, koje trpi le nekoliko tednov v letu, zvršujejo je pa vsako leto drugi dninarji, a ti ne smemo misliti, da so vselej izkušeni. Če torej stiskalnica ni jako priprosto, pa pri vsem tem jako trdno sestavljena, zgodi se kaj lahko, da jo je treba pri slabem in nepopolnem ravnjanju kmalu poslati v popravo.

Uže nekaj let razpošilja železna livarna in strojna tovarna Ph. Mayfartha v Frankfurtu n. M. in na Dunaji stiskalnice, kakeršno kaže podoba 54. Te so dosedaj najpopolnejše stiskalnice, imenovane stiskalnice na vzvod. Jako so močne in priprosto sestavljene, zavzemajo malo prostora, stiskajo jako suho in vse delo opravljajo prav lahko en sam človek.

Mehanizem je naslednji: nazobčano močno kolo, pritrjeno kot vij okoli preslice, vrti se toliko časa z železnim drogom, da postanejo tropine na stiskalnici že precej suhe in trde. Ako z drogom samim ne moremo več dalje vrteti, prične se z njim pregibati vzvod,



Podoba 54.

ki je pritrjen na stiskalni plošči ob viju, v kojega zobe se ujema. Drog deluje s tako močjo, da je moči v kakih 7 urah (po zrelosti in kakovosti grozdja) iztisniti polno stiskalnico, ki drži okoli 1 hektol., tako suho, kakor je sploh mogoče.

Ker je ves stroj jako priprost in vsak del na njem tako močan, ni ga moči poškodovati in ni se bati, da bi zaradi tega morali delo pretrgati.

Vsi leseni deli, kakor koš in količki, so od močnega bukovega lesa.

Ker so razen imenovanih prednosti te stiskalnice jako v ceno in ker se izdelujejo tudi različno velike — za 500 do 1500 litr. — zato jih priporočamo vsem vinščakom in sadjarjem.

Nova shramba za sadje in zelenjad.

V podobi 55. naslikana posoda je iz ploščevine (pleha) in ima pred drugimi dosedaj znanimi to prednost, da ima pokrov, s katerim se da prav priprosto in neprodorno zraku zapreti. Sadje ali zelenjava se naloži v posodo in potem pokrije s pokrovom *b*; z vijakom (šravbom) *a* se pa vse skupaj dobro zapre. V tako zaprto posodo ne pride nič zraku, in v njej shranjena reš ohrani se rabna več let. Kadar se izprazni posoda, da se zopet v novič rabiti. Dosedaj so rabile v enake namene posode, katerim se je pokrov privaril (prilotal), zato je bilo pa treba kleparja, in posoda enkrat rabljena bila ni za nič. Navedene nove posode izdeluje zavod za domačo in kuhinjsko opravo Karola Hirscha & Comp. v Berlinu, W. Leipzigerstrasse 2. Cene so naslednje:



Pod. 55.

Cena glđ. 0.84, 0.94, 1.10, 1.25, 1.40 za eno.

Vsebina $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, 3, lit.

Pouk gospodarjem, zlasti mladim, ki prično gospodariti.

Spisal C. Schütz, tajnik c. kr. kmetijske družbe koroške.

Žalostne skušnje nam kažejo, da zabrede mlad ali starejši človek, če začne brez vednosti gospodariti, v take pomote, iz katerih se včasih z najboljšo voljo ne more več izmotati. Jaz sam sem videl taka nesrečna gospodarstva, zato mislim, da pogodim, če podam mladim gospodarjem nekoliko nauka, da se ognejo nesrečnega kmetovanja. Morebiti si tudi kak starejši gospodar iz teh naukov posname kak koristen opomin.

Prvo, kar morem na srce položiti začetniku gospodarstvom, je to, da dobro preudari, koliko ima kapitala. En del kapitala ali premoženja leži v zemlji, katero ima gospodar, in pa v potrebnih gospodarskih poslopih — to je zemljiški kapital; — drugi del premoženja mora pa gospodar v rokah imeti, da si omisli živine, gospodarskega orodja, semena, živinske krme, gnoja, in pa da si pridrži še toliko gotovega denarja,

kolikor ga potrebuje za druge potrebščine v prvem gospodarskem letu, na pr. za davke, plačila delavcem, asekuranco, živež itd. Razen tega mora še nekoliko denarja na strani imeti za neprevidene nesreče po toči, če mu živine kaj pogine itd. Ta drugi del kapitala se imenuje gospodarstveni kapital. Prvi pregrešek mladih gospodarjev je večidel ta, da prenizko cenijo gospodarstveni kapital, potem pa, ker jim zmanjka denarja, zabredejo v dolgove, iz katerih se težko izkopljejo ali pa celó ne.

Res je, da se ne dá natanko znesek gospodarstvenega kapitala določiti, kajti to je odvisno od marsikakih okolščin; vsekakor pa vender vidi gospodar pred seboj nekatere potrebščine.

V tem, če začetnik nima denarja za gospodarske potrebščine, je največa nevarnost za neskušnega gospodarja. Zato naj mu veljajo naslednja vodila:

1. Bolje je, če nima gospodar precej denarja za gospodarstvo, da v najem vzame kako večje posestvo, kakor pa da manjše posestvo kupi in za to potroši ves svoj kapital, da mu potem nič denarjev ne ostane v rokah in kmalu na kant pride.

2. Nespametno je, če kdo pri nastopu gospodarstva začne zidati poslopja, katera mu niso neogibno potrebna. Uže marsikdo, ki si je zidal velika in lepa poslopja, se je s tem pregнал in kmalu onemogel; zidal je tak gospodar ne za se, ampak za druge. Star pregovor pravi: „norci zidajo hiše, pametni ljudje pa stanujejo v njih.“

3. Ravno tako nespametno je o nastopu kakega gospodarstva nakupiti si precej dragih mašin in orodja. Večidel pride tako orodje med staro ropotijo zato, ker ni bilo pametno izbrano, ali ker ga mladi gospodar ni umel rabiti, ali ker sploh dotičnemu gospodarstvu ni primerno.

Najmanj škode bode mladi gospodar trpel, če dobro preudari, česa in koliko mu je pri gospodarstvu neobhodno potrebno; če ne, zaide v navadno napako neskušanih ljudi, ki mislijo, da vse bolj vedo mimo družih. vsacega obirajo, sebe same pa imajo za nezmotljive. Bolj pametno ravna mladi gospodar, če gleda na sosede, o katerih je znano, da dobro gospodarijo, in da po njihovih zgledih tudi on kmetuje. Šele potem, ko se je o gospodarstvu bolje izpametoval in marsikaj skusil, je pravi čas, da staro in slabejšo reč zamenja z novo in boljšo. Potem bo njegov zgled tudi sosede njegove napotil na umnejše in koristnejše kmetovanje.

Ko je mladi gospodar nastopil kmetovanje, naj prvo skrb obrača na gnoj, ki se po pravici imenuje „duša“ kmetijstva. Dokler nima obilnega gospodarstvenega kapitala, naj pa nikaner ne misli na nakup tako imenovanega umetnega gnoja, ampak skrbi naj, da bo doma dobil gnoja, kolikor ga potrebuje. Prvo skrb naj obrača na gnojnico, da mu od tega najboljšega gnojiva nobena kaplja po nemarnosti ne odteče. Naprava dobre in trdne jame, kamor naj se odteka gnojnaica, bodi mu zato prva skrb. Zraven tega naj skrbi mladi gospodar, da se mu ne pogubi nič pepela, ki je izvrsten gnoj senožetim; tudi kosti naj pridno nabira; potem pa brž

skrbi za kup mešanega gnoja (komposta), ki se najbolj naredi poleg gnojnične jame. Mešan gnoj se imenuje zato, ker obstoji iz mnogovrstne sodrge, katero umni kmetovalec na kup spravlja, na priliko: smeti iz dvorišča, pada in iz drvarnice, cestno blato, plevel, nanošena prst, kri, drobne kosti itd. Jako koristno je tudi, če gospodar mešanemu gnoju prideva človeškega blata (katerega vrednost od enega človeka na leto in dan znaša 4 gld.), konjskega in pa svinjskega gnoja, katera sama se ne prilegata dobro polju. Po tem načinu se da vsako leto velik kup komposta napraviti, ki je, če se večkrat polije z gnojnico in enkrat ali dvakrat med letom premeša, posebno izvrsten gnoj travnikom. Za polje je pa mešani gnoj zato manj pripravljen, ker se z njim lahko plevel zaseje.

Če je gospodar tako svojo skrb obrnil na travnike, ne bo mu klaje za živino manjkalo; obilna in dobra klaja pa je glavni pogoj kbristne živinoreje. Od tega pa, kaj in koliko se živini krme poklada, je odvisno, da gospodar več ali manj boljšega ali slabejšega gnoja pridela. Dalje naj pa gospodar ve tudi to, da se gnoj le potem obdrži rodoviten, če trdno na kupu leži, če je zmerom vlažen in če ne plesnuje. Da pa iz gnoja ne izpuhtijo tečni gazi, ubrani se s tem, da se na gnoj nekoliko prsti ali pa zmlatega gipsa nasuje.

Kedar gospodar gnoj na polje zvozi, naj ga, kakor hitro je mogoče, podorje ali pa vsaj s prstjo pokrije.

Če se pomisli, da stroški pri napravi gnoja za cent 20—30 krajcarjev ali še več znašajo, in da se od odraslega goveda leto in dan pridela okoli 200 centov gnoja, ter da te stroške mora njiva poplačati s tem, kar se na njej pridela: jasno je pač kot beli dan, koliko je treba, da gospodar vso svojo skrb obrača na pripravljanje gnoja.

To vse spada k umni živinoreji. Ni pa vsak umen živinorejec, ki ima poln hlev živine. Le tistemu gospodarju pristoji ime živinorejca, ki vé, kaj hoče doseči, in izbira prave poti, da ta doseže namen.* Vsak drug, čigar glavna skrb je le, da se mu živina vsako leto ubreji, ni vreden imena živinorejca, ampak le imena govedarja.

Konec mojih besedi je pa ta, da umni gospodar mora biti dober računar, ki z mero in vago v rokah zapisuje vse dogodke v hiši in na dvorišči, na polji in v hlevu, vse dohodke in stroške marljivo zaznamuje, preudarja in pretehtuje vse, da koncem leta natanko vé, kaj je čez leto dosegel, zakaj se mu je ena reč dobro posrečila, druga pa škodo prizadela.

Po vsem tem pride sam do spoznanja, ali je glede na svoje razmere prav gospodaril ali da mu je treba gospodarstvo predrugačiti.

Taki misleči in mirno preudarjajoči gospodarji, ki se nikoli ne prenaglijo, iščejo in najdejo dobrih poučnih knjig in časnikov; tudi pristopajo kot udje k družbam

*) V slovenskem jeziku je družba kmetijska Kranjska izdala „nauk o umni živinoreji z ličnimi podobami, spisan od dr. Jan. Bleiweisa, kateri tako jasno razklada vodila umne reje konj, goved, ovac, koz in prešičev, da noben gospodar bi ne smel biti brez te koristne knjige, katera velja le 80 krajcarjev.

kmetijskim, ki jim pojasnjujejo marsikaj, česar še sami ne vedo, in tako napredujejo preudarno proti zahtevam novega časa. Taki gospodarji ne pridejo nikoli na kant!

Kako ravnati z zrnjem med mlatvijo in po mlatvi.

Vrednost zrnja kupci ošlatavajo; žilavo in vlažno cenijo precej manj nego suho. Dostikrat plohe zrnje zmčijo mej žetvijo. Tako povzročeno škodo morejo gospodarji za 5—10 procentov zmanjšati, če znajo med mlatvijo in po mlatvi prav ravnati. Neki izvrsten gospodar svetuje iz svoje bogate izkušnje tako le postopati: Če le mogoče, naj se mlati ob suhem vremeni; čez noč naj ne ostaje zrnje na gumni, še manj v žakljih na tleh; marveč sproti se naj spravlja zmlačeno na prezračni pod. Bodi zrnje od suhega ali mokrega žita, vsekakor ga ne smemo razgrniti po podih iz ilovice ali gipsa ali nad hlevi. Ob hladnih in suhih dnevih, nikakor pa ne ob deževnih, treba zrnje premetati z lopato tako, da kar moč najdlje skoz zrak leti kakor med vejatvijo. Tako premetavanje naj se vrši kolikor moči pogosto, zlasti izprva, in zrnje se bode mnogo popravilo. Pozneje zadostuje, če premečemo zrnje do februvarja vsak četrti teden, do marcija in do cveta vsak osmi dan in zatem zopet vsak četrti teden. V sleharnem kupu zrnja nahaja se nekoliko zraka, katerega kakovost vpliva na zrnje. Napačno je torej, kakor navadno delajo, če zrnje premetavajo ob deževnem vremenu, kajti na ta način spravljaajo vlažen zrak med zrnje, kar vnetje in trohnenje pospešuje. Drugače je, če obračamo zrnje ob sušnem, solnčnem dnevi. Tedaj prodira zrak mej zrnje in na nje dobro vpliva. Marljivo obračati zrnje in premešavati kaže zlasti, kedar je leto sploh vlažno. Po leti storimo najbolje, ako zrnje prav rano premečemo, dan pa mora jasen, solnčen biti. Vsak kmetovalec naj pomni te nasvete ter marljivo in o pravem časi premetava zrnje.

Vplivanje časa sejatve na pridelke.

Profesor Dr. Wollny v Monakovem je več let opazoval, kako čas sejatve vpliva na pridelke. Na podlogi tako pridobljenih izkušenj objavil je sledeča načela:

1. Spomladi moremo sejati tem bolj rano, čim hitreje se zemlja posuši in čem manje ima takšnih lastnosti, da jej slane škodujejo.

2. Rana sejatev jeseni daje največ poroštva za kolikor moč veliko in lepih pridelkov v prihodnjem leti ter za srečno prezimovanje.

3. Koder je zemlja takšna, da se hitro osuši, bodi ker malo dežuje, bodi ker ne drži vode in prst hitro in dosti vzprejema toplote, treba je iti sejati, dokler je še kaj zimske vlage, katere se kaže vrlo okoristiti. To velja posebno zastran rastlin, katerih seme ne pride globoko v zemljo.

4. Koder pa voda zastaja, nujna je potreba, šele tedaj sejati, kedar mokrota in vlaga zvečinoma izgine; kajti le tedaj more zrak prodirati in zemljo rodovitno delati in zabraniti mazanje.

5. Sejati na določenem mestu se ne sme vselej ob istem času, ampak se ima tukaj s časom menjavati, kakor leta kažejo, ki so različna.

Ako se na prejšnja načela oziramo, razvidimo, kako napačno da je, posameznim sadežem žitom določevati trdnih obrokov za sejatev. Kajti vse to se določuje po razmerah podnebnih, vremenskih, zemeljskih in po tem, kar zahtevajo za svojo rast. Najboljši čas sejatvi je, kedar je vse pripravljeno za krepko poganjanje in razvitek rastlin, da morejo hitro premagati vse ovire in da se precej učvrstijo v svojih pod in nadzemeljskih organih, a ob enem dobijo bogato zalogo redilnih snovi.

Po navedenem moremo presoditi staro kmetovalsko pravilo: raje sejati prerano, nego prepozno. Vender besedi „prerano“ ali „prepozno“ sta različne vrednosti in pomena, ki utegne v sleharnem slučaju drugačen biti. Kar je tukaj prerano, utegne drugod prepozno biti. Sploh pa je v navedenem pregovoru mnogo resnice, zlasti načelo, da z ozirom na prirodo, podnebje in vremenske razmere bolje kaže, iti prerano nego prepozno sejati; kajti le tedaj prospevajo rastline najboljše. Sicer je tudi res, da časi pozno sejani sadeži izvrstno storijo. Vender to so izjeme, na katere ni gledati. Kmetijskim pridelkom pada cena. Tem bolj treba skrbeti, kako bode kmet kar največ moči prideloval. Tega se pa ima največ nadejati, kedar gre o pravem času sejati.

Razne reči.

— Tudi čist zrak pomnožuje mleko. Zakaj dajejo krave na planinah in sploh na pašnikih več mleka? Temu so razni vzroki. Pravijo, da vsled izvrstne krme; samo krma pa tega ne stori ni na planini niti ne v hlevu, ampak zveži zrak. Zato naj se zidajo tudi v dolinah in ravninah le taki hlevi, skozi katere kroži neprenehoma nepokvarjen, zdrav in svež zrak. Glede prezračevanja naredili so zanimive poskuse v frankobrodskem zavodu za zdravljenje z mlekom. V vzorno zidanem hlevu imenovanega zavoda imajo vedno po 80 švicarskih krav, katere posebno dobro krmijo. Te krave dajale so ena k drugi v l. 1877. po 3700 litrov, v l. 1878. ravno tako po 3700 litrov in v l. 1878 po 3618 litrov mleka. V l. 1880 naredili so pa v hlevu posebno prezračevanje. Po tej naredbi molzle so krave povprečno v l. 1880 po 4040 litrov, v l. 1881 po 4152 litrov in 1882 po 4345 litrov mleka. Boljše prezračevanje naredilo je torej pri tistih kravah, da je povprečno vsaka krava ob isti krmi dala na leto po 483 litrov več mleka. Torej: Kdor daje živini slabega zraka, ta si sam prazni žepe!

— Poraba sadnih tropin. Tropine od sadja, to so iztisnjeni ostanki pri narejanju mošta, so kaj dobra krma za živino. Posamezno govedo sme dobiti na dan 6—8 kilogramov tropin. Tropine se tudi lahko nasole, v kako

posodo dobro natlačijo ter dobro pokrijejo, da ne pride zrak do njih. Tako nasoljene tropine se do go časa ohranijo dobre za krmljenje.

— Kako se slive ali češplje do pomladi ohranijo. Slive ali češplje vzamejo se z drevesa kak suh in solnčen dan. Skrbno naj se potrgajo samo zrele, a vender ne mehke češplje. Odtrgan sad pusti se kakih 36 ur na suhem prostoru, da se izhlapi. Sedaj se denejo češplje v nov, suh lončen lonec. Lonec mora biti dobro suh in ga je pred porabo skrbno zbrisati. Češplje se napolnijo z otrobmi ali z moko vred tako v lonec, da so repki obrnjeni proti dnu, da se nobena češplja lonca ne tišči in tudi druga druge ne. Ko je lonec napolnjen, zaveže se z pergamentnim papirjem in potem z mehurjem. Lonec je potem shraniti v suho in hladno shrambo, kjer ne more mrz do njega. Kadar se češplje rabijo, opero se ter drže v kakem situ nad soparom vrele vode, vsled česar dobijo obliko, kakor da bi bile ravnokar odtrgane.

Gospodarske novice.

* C. kr. okrajni živinski zdravnik gosp. Frau Dočkal v Kranji imenovan je za okrajnega živinskega zdravnika v Prerov (Prerau) na Moravskem.

* Novega živinskega zdravnika nastavila bode c. kr. deželna vlada za politični okraj kameniški in okolično ljubljansko. Sedež novemu c. kr. okrajnemu živinskemu zdravniku bode Ljubljana.

* Izpit učiteljev, kateri so se udeležili kmetijskega tečaja na deželni vinarški, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu bil je 27. avgusta. Pri izpitu bili so navzoči gospodje državni poslanci dr. Ferjančič, Pfeifer in Šuklje.

* Pri srečkanju loterije na korist podružnici c. kr. kmetijske družbe v Metliki bile so izžrebane sledeče srečke, k katerim pripadajo naslednji dobitki: št. 494, 4970, 3727, 4769, in 3441 dobijo knjigo „Sadjarstvo“; št. 1445, 3719, 3224, 66, 4807, 4699, 1430, 2380, 958, in 3757 dobijo trtocepne nože; št. 4483, 1613, 3581, 2492, 369, in 3130 dobijo robkarje za turščico; št. 1615, 139, 2419, 713 in 734 dobijo vrtno nože; št. 864, 2013, in 2822 dobijo ročne žage; št. 3681, 1908, 597, 4903 in 3086 dobijo ameriške gnojne vile; št. 3534, 2071 in 430 dobijo varne hlevne svetilke; št. 2757 in 1493 dobijo gosenične škarje; št. 2847, 3533 in 337 dobijo odtrdkarje, št. 4714, 2038 in 4492 dobijo trtne škarje; nadalje dobi srečka št. 384 železen plug, št. 4755 travniško brano, št. 296 žitočisten malin, št. 4327 stroj za robkanje koruze in št. 2447 velik stroj za robkanje koruze. Za dobitke se je zglasiti do 20. septembra t. l. pri podružničnem predstojništvu v Metliki.

* Živinska razstava na Dolenjskem. 29. avgusta se je vršila v Metliki živinska razstava za Dolenjsko. Podružnica si je prizadevala, da bi pripeljali veliko lepe živine. O krasnem vremenu prignali so na trg 16 bikov, 72 krav in 37 telic. V presojalni komisiji bili so naslednji gospodje: Predsednik kmetijske družbe

kranjske J. F. Seunig, vodja deželne kmetijske šole R. Dolenc, državni in deželni poslanec V. Pfeifer, prošt in župnik metliški F. Dvogan, deželnega živinskega zdravnika je zastopal okrajni glavar marquis Gozani. Pregledovanje se je pričelo ob pol 11. uri dopoldne. a trajalo je do 2. ure popoldne.

Nagrade za razstavljene bike so dobili: Viktor Jombart, grajščak iz Klevevža, 40 gld.; F. Fabjan z Gradišča 30 gld.; J. Jaklevič iz Radovič 30. gld.; F. Ničembar iz Tomaževega 25 gld.; J. Čelič iz Vinice 25 gld.; J. Bajuk iz Božjakova 20 gld.; M. Kambič iz Metlike 20 gld.

Za krave so bili nadarjeni: V. Jombart 30 gld.; J. Šušteršič iz Semiča 25 gld.; F. Schweiger, župnik iz Radovice, 20 gld.; B. Simonič iz Boldreža 20 gld.; F. Guštin iz Metlike 20 gld.; M. Slobodnik iz Metlike 15 gl.; F. Mežnaršič iz Metlike 15 gld.

Za telice so prejeli nagrade: K. Žigon iz Metlike 25 gld.; J. Eckert iz Gradca 20 gld.; J. Haring iz Črnomlja 15 gld.; J. Matekovič iz Radovice 10 gld. — Razen teh dobila sta javno priznanje V. Jombart za bika in telico ter grajščak vitez Savinscheg za dobro živinsko rejo sploh.

Pred razdelitvijo nagrad govoril je vodja Dolenc zbranim kmetovalcem o živinski razstavi, označil precejšnji napredek živinske reje po Dolenjskem in posebej po Belokranjskem ter jim polagal na srce, naj še vedno bolj napredujejo, saj je to kmetovalcu samemu na korist.

Ob 2. uri popoldne se je pričela loterija. Srečke so se večinoma razprodale, in občinstvo se je je močno veselilo zaradi razpostavljenih lepih dobitkov, kateri so marsikaterega mikali, da si je nakupil sreček.

Banket je bil ob 3. uri. Udeležilo se ga je čez 50 oseb. Kakor običajno, prišle so tudi tu napitnice na vrsto. Vršile so se brez izjeme v slovenskem jeziku. Prvo, koja je bila sprejeta vrlo navdušeno, napil je predsednik podružnični Nj. veličanstvu, a nato je zaigrala mestna godba cesarsko himno in slednjič so jo pričujoči še zapeli. G. dekan je napil nj. ekscelenciji ministru kmetijstva, koji se je izkazal podružnici in razstavi jako naklonjen. Razlegal se je krepek "živio!". Vrstile so se še mnogobrojne napitnice, kakor: deželnemu predsedniku baronu Winklerju, okrajnemu glavarju markizu Gozaniju, častiti duhovščini, vodji deželne kmetijske šole Dolencu, družbenem tajniku Pircu, grajščaku vitezu Savinschegu in drugim prisotnim in neprisotnim.

Ob pol 6. uri konča predsednik podružnični oficijalni obed z izbornim govorom. Toplo priporoča visokim gospodom daljnjo Belokranjo ter jej poprosi blage naklonjenosti tam, od koder se ima nadejati izdatne podpore in pomoči, zahvali se vsem gospodom tostran in onostran gorjancev in Kolpe za prijazen pohod, želeč, da jim metliška razstava ostane vedno v prijaznem spominu.

Z velikem veseljem sprejeli so Metliščanje vest, da pohodi razstavo tudi visokorodni deželni glavar in

predsednik kmetijske družbe grof Thurn. Dan poprej se mu je peljal naproti odbor podružnični, da ga je slovesno sprejel. V dan razstave poklonila sta se visokemu gostu mestni zastop in odbor podružnični.

Da se je razstava tako slovesno in gladko vršila, o tem ima pač mesto samo mnogo zaslug. Hiše so bile okrašene s cesarskimi in slovenskimi zastavami. Za red na trgu skrbela je uniformovana prostovoljna požarna bramba, a za kratek čas spretna in dobro izvežbena mestna godba.

* Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo bode imelo svoj X. občni zbor 26. in 27. septembra t. l. v Gorici. 56 septembra bode ogledovanje državnega gozda trnovskega in 27 septembra dopoldne ob 9. uri pa zborovanje.

* Za razstavo govedu v Bohinju dalo je visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo državnih daril v znesku 95 gold.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 76. Naznanite mi kak pripomoček zoper uši na glavi živine, zlasti na ušesih. (M. R. v D.)

Odgovor: Umivanje z milno vodo s tobakovo vodo ali z lugom navadno prežene uši. Tudi pomaga drgnjenje z ribjim oljem po tistih mestih, koder so uši. Najboljši pripomoček pa je in ostane sivo mazilo od živega srebra, ki se dobiva v lekarni. To mazilo je pa strupeno, torej naj se tako rabi, da ga živina ne more lizati. — Razen tega treba pa živino pridno snažiti (štriglati), kajti snažna živina v snažnem hlevu nikdar ne postane ušiva.

Vprašanje 77. Kaj je storiti, ako konj kašlja ali če pojé kurje pero? (A. 2. v Lj.)

Odgovor: Kašljanje je navadno znamenje kake druge bolezni, posebno bolnih dihal, n. pr. pri pljučnici, sušici i. t. d. V takem slučaju obrniti se je do kakega živinskega zdravnika. Kašljanje od prehlajenja se hitro odpravi, če se konj dobro odrgne, pokrije in postavi v hlev brez prepaha. Kašljanje pa more izvirati tudi od mehničnega draženja sapnika ali grla. Če je konj pojedel kurje pero, ne bode imelo to nobenih slabih nasledkov. Če pero v grlu ostane, poklicati je pa precej zdravnika.

Vprašanje 78. Ali mora biti res sir barvan in ali ni barvan sir zdravju škodljiv? (A. F. v T.)

Odgovor: Res je tako. Povsod, koder znajo delati sir, barvajo ga tudi. Nebarvan sir ni prijeten očem in ga je težko prodati. Verjemite mi, da to vedo uže najzadnji planinski sirarji. Barva je narejena iz posebnih rastlin ter je popolnoma neškodljiva.

Vprašanje 79. Ena mojih krav se prežvekajo tako peni, da je polna slin okoli gobca; ob enem ji pa sline iz gobca teko. Ali je morda to znamenje kake bolezni? (S. V. v O.)

Odgovor: Slinjenje vaše krave prihaja gotovo od slabega zobovja. Da je krava sicer zdrava, kaže prežvekovanje.

Vprašanje 80. Ena mojih kokoši skljuje in največkrat tudi pojé vsako jajce, ki je iznese. Tudi druga kokoš jela je prvo posnemati. Ker sta obe kokoši jako pridni, rad bi ji tega odvadil. Kaj naj storim? (J. S. v K.)

Odgovor: Edin pripomoček, ki ga vam moremo svetovati, je, da precej vzamete jajce, ko ga kokoš iznese ter ga nadomestite z drugim iz porcelana. V začetku skušala bode kokoš kljevati to jajce, a ker bode videla, da je zaman, pustila ga bode. Tako se bode sčasoma odvadila tudi svoja jajca kljevati.

Vprašanje 81. Dvakrat se mi je uže letos prigodilo, da je tele, ko sem ga odstavil, močno napenjalo. Kaj je temu vzrok in kako se da pomagati? (S. S. v A.)

Odgovor: Napenjanje odstavljenih telet je nasledek slabega prebavljanja. Slabo prebavljanje izvira pa skoraj gotovo od prehitrega prehoda od sesanja na preveč tečno krmo. Pokladajte teletu slabjšo krmo, privajajte ga počasi močni in tečni krmi ter pazite, da se ne prehladi.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dné 4. septembra 1887.

Posvetovanje je vodil društveni predsednik gospod Gustav grof Thurn, navzočni so pa bili gospod podpredsednik Jos. Fr. Seunig in odborniki gg. Kastelic, Povše, Robič, Witschl, dr. pl. Wurzbach in tajnik Gustav Pirc.

Ob začetku seje poroča gosp. predseknič o zvršitvi pokrajinske razstave goveje v Metliki, kar odbor na znanje vzame.

Zarad pičle udeležbe pri seji preloži se sestava odsekov na prihodnjo sejo.

O stanji premoženja sadjarskega in čebelarskega društva za Kranjsko ukrene se poslati poročilo na c. kr. kmetijsko ministerstvo ter počakati odloka imenovanega ministerstva glede porabe državne podpore, ki je namenjena temu društvu.

Ukrene se zvršiti nekatere poprave v družbeni pisarni in v šolski sobi podkovske šole.

Občini Jablanici ukrene glavni odbor dovoliti prodajo plemenskega bika, ki ga je bila dobila od družbe v dar, s tem pogojem, da si priskrbi drugega sposobnega bika.

Prošnjo občine Predvorske za podporo v napravo šolskega vrta ukrene se odbiti, ker družba v ta namen nima nikakega denarja na razpolaganje.

Sestava štatistike za pridelke v l. 1887. izroči se odborniku gospodu Robiču.

Za zastopnika svojega pri X. občnem zboru kranjsko-primorskega gozdarskega društva imenuje odbor gospoda odbornika W. Golla.

Odbor vzame na znanje podelitev državnih stipendij učencem podkovske šole Proju, Marklju, Dolčiču in Betiči.

Odbor vzame na znanje naredbo c. kr. kmetij-

skega ministerstva, vsled katere ima tajnik Pirc predložiti svoj rokopis o šolskih vrtilih do konca novembra t. l.

Za nove ude se sprejmejo gg.:

Andrej Lavrenčič, posestnik v Št. Petru,
Peter Jaklič, posestnik v Hutterhäuserjih,
Martin Logonder, posestnik v Brlogu,
dr. Karol Rus, c. kr. okrajni glavar v Logatcu,
Franc Štupar, adjunkt na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu.

Popravek: Po pomoti ni bilo v poročilu o zadnji seji glavnega odbora med navzočnimi odborniki gospoda L. Robiča.

Tržna poročila.

Žito in poljski pridelki.

V Ljubljani 10. septemb.: Hektoliter: pšenice 6 gld. 17 kr., rži 4 gld. 22 kr., ječmena 3 gld. 25 kr., ovska 2 gld. 60 kr., ajde 3 gld. 74 kr., prosa 4 gld. 06 kr., turšice 4 gld. 55 kr., leče 12 gld. — kr., graha 12 gld. — kr., fižola 11 gld. — kr.; 100 kilogr. krompirja 2 gld. 23 kr., 100 kilogr. sena 1 gld. 60 kr., 100 kilogr. slame 2 gld. 05 kr.

V Kranji 12. septemb.: Hektoliter: pšenice 6 gld. — kr., rži 4 gld. 86 kr., ovska 2 gld. 60 kr., turšice 4 gld. 87 kr., ječmena 4 gld. 39 kr., ajde 4 gld. 55 kr.; 100 kilogr. sena 2 gld. — kr., 100 kilogr. slame 1 gld. 60 kr.

V Rudolfovem 12. septemb.: Hektoliter: pšenice 6 gld. 34 kr., rži 4 gld. 32 kr., ovska 1 gld. 96 kr., ajde — gld. — kr., turšice 4 gld. 71 kr.; 100 kilogr. krompirja — gld. — kr.

Na Dunaji 7. septemb.: 100 kilogramov: pšenice gld. 7.25 do 8.15, rži gld. 6.— do 6.50, ječmena gld. 6.50 do 8.50, ovska gld. 5.40 do 6.75, turšice gld. 5.90 do 6.20.

V Budapešti 7. septemb.: 100 kilogramov: pšenice gld. 6.55 do 7.00, rži gld. 5.40 do 5.65, ječmena gld. 7.— do 8.—, ovska gld. 5.30 do 5.50, turšice gld. 5.70 do 5.75.

Klavna goved.

Na Dunaji 5. septemb.: Ogerski pitani voli gld. 50 do 56.50, galic. pitani voli gld. 49 do 56, nemški pitani voli gld. 52 do 59, biki in krave gld. 44 do 51 za 100 kilogr. mesarske vage t. j. z vsem lojem in s polovico glave.

V Presburgu 5. septemb.: Ogerski mladi voli gld. 51 do 57, nemški mladi voli gld. 53 do 58.50 za 100 kilogr.

Prašiči.

V Steinbruhu pri Budapešti 6. septemb.: Ogerski stari, težki 43—44 kr., ogerski mladi, težki 45—46 kr., srednji 45—46 kr., lahki 45—46 kr.; težki kmetski prašiči 43—44 kr., srednji 45—46 kr., lahki 45—46 kr.; srbski težki 42—43 kr., srednji 42—43 kr., lahki 42—43 kr. (Cena velja za 1 kilogr.)

S p e h.

V Ljubljani	10. septemb.:	1 kilogr.	60 kr.
V Kranji	12. " "	1 " "	62 " "

V Rudolfovem 12. septemb.: 1 kilogr. — kr.

V Celovcu 21. " " 1 " " 65 "

Na Dunaji 25. " " 1 " " 55. "

✎ INSERATE ✎

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalec“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetalni ter orožni kovač in nožar
v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdnarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede. (72—1)

Semenarska postaja

K. Rambouseka v Zborovu, pošta Forbes na Českem

ima na prodaj za prihodnje jesensko setev
skušena semena zimskega žita sledečih sort:

Požlahtneno menjalno pšenico.

Avstral. Alaby pšenico z resjem.

Zborovsko menjalno rž.

Labradorsko rž.

Švedsko sneženo rž.

Montansko rž.

Kolosalno rž.

(65—5)

Naročitve zvršujejo se po vrsti, kakor doidejo in sicer v plombovanih vrečah.

Cenike dobi se na željo zastoj.

Št. 5386.

Razpis.

Na deželni vino-sadjerejski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem — z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom — izpraznjenih je 5 deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1887/8, ki se prične 1. novembra 1887.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in ki so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in poduk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi:

1.) Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje, in pa 20 gl. šolnine na leto; in

2.) eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačajo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje se imajo

do 20. septembra 1887

izročiti vodstvu deželne vino- sadjarejske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Prošnjam priložiti je rojstni list, spričalo dovršene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju, in župnijsko spričalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačilu priložiti je verz ali obvezno pismo starišev oziroma oskrbnikovo, zadevajoče vzdrževanje učenca. (70—2)

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani dné 5. avgusta 1887.

Anton Reissenzahn

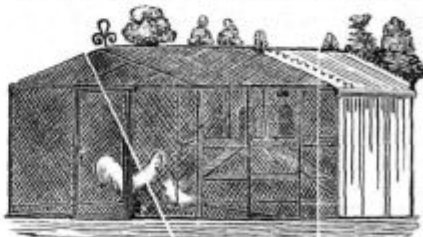
tovarna gospodarskih strojev in livarna železa
v Bubni pri Pragi.



Ta tovarna priporoča svoje prav cene izdelke, ter jamči za njih dobro sestavo in trpežnost. V zalogi ima: mnogovrstne pluge, brane, valjarje vsake sestave, stroje za sejat vsih sistemov, senene grablje za vpregati, stroje za košnjo žita in trave, mlatilne stroje na roko, na gepelj in na par, lokomobile, stroje za čiščenje žita, stroje za drobljenje in rezanje krme, sploh vse gospodarske stroje in oprave.

✎ Cenike s podobami pošilja se na zahtevanje zastoj in poštne prosto. ✎ (10—15)

■ Pocijnena, bodeča žica (drat) iz jekla. ■



Trpežno! Hiša za 10 kokoš. Trpežno!

S strojem
pletene
mreže
iz žice (dratu).

Ograje za vrte, gozde, parke i. t. d., kakor vse sorte mrež za kurnike in za hiše za fazane. Varnostne mreže proti ognju, mreže za oknja, mreže za sejati pesek in šuto, torbe čez gobec za govejo živino in za pse. Dratene vrvi vsakovrstne sestave. Zelezne vrata in stavbe iz železa sploh. Vse to izdeluje:

Eisendraht- und Maschinendrahtgeflechts-Fabrik und Bauschlosserei
Franz Schrückenfuchs in Waidhofen a. d. Ybbs.

✎ Ograje iz pocijnene dratene mreže ne stanejo več kakor dobre lesene ograje, so pa neizrečeno trpežne in dajo ograjenemu prostoru ličen in gospodski obraz. Proračune dopošle se zastoj in poštne prosto. (27—14)

Carbolineum Avenarius

iz tovarne za Carbolineum v Amstetten-u na Dolénjeavstrijskem.

AVENARIUS & SCHRANZHOFER.

Naročila je pošiljati na glavno zalogo: Avenarius & Schranzhofer in Wien, III. Hauptstrasse 84.

Carbolineum je najbolje sredstvo proti trhlenobi in gnjilobi lesa ter zadobi les s carbolineumom namazan lepo kostonjevo barvo. Lesena (s sintelni krita) streha s carbolineumom namazana zadobi nevmejeno trpežnost, ravno tako lesene stavbe ter ograje in koli v vodi, v zemlji ali pa na zraku. Mazanje zamore vsak dinar izvršiti.

Steklenica 5 kilogramov težka stane s poštnino vred 1 gl. 80 kr. (14—7)

Bela poljska detelja, rudeča detelja (Incarnat), gips za deteljo, japonska ajda itd.

dobiva se najbolje v prodajalnici pri (63—5)

Petru Lassniku v Ljubljani.

Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice v Gracel.

(Ta drevesnica pripoznana je kot ena največjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izborno zalogo:

Vrtnic, visokodebelnatih in pritličnih; sadnega drevja, visokodebelnatega in pritličnega ter piramide, špalirje, kordone in enoletne požlahnitve; divjakov in podlag za prtilkovec; jagodnega sadja; leptotičnega drevja in grmovja, drevja (16—15) za dreverede itd.

Razpošiljatev pravilno imenovanih cepičev vsih vrst sadja.

Cenike je dobiti zastoj in franko.

Tovarna za kostne pridelke in lim

Luckmann-a & Bamberg-a

v Ljubljani

priporoča svoja zelo vspešno učinkujoča

umetna gnojiva, kostne moke in superfosfate

po najnižjih cenah.

Na zahtevanje se vpošlje cenilnik in prospekt.

(40—12)

BRATA EBERL

v Ljubljani

za frančiškansko cerkvijo v hiši g. Ivan Vilharja prodajata

oljnate barve, lake, firneže

kemične in prstene barve lastnega izdelka, čopiče ter vse v nje stroko spadajoče blago na debelo in drobno.

Posebno se priporočajo oljnate barve v kosi-tarskih (plehastih) posodah za trgovce in prodajalce, pri čemur opomnimo, da se naše barve ne smejo zamenjati z navadnimi kakor se sploh prodajajo, kajti od nas prodajane barve so kemično čiste in s pravim, z lanenega olja izdelanim firnižem ribane. (46—11)

Plemensko goved belanskega (rdečolisastega) plemena

prodajala bode podpisana družba prve dni meseca oktobra v Kranji. Goved (samí biki) nakupljena je z državno podporo in se bode prodajala potom dražbe ter na dražbo postavila s polovično ceno.

Dan in ura dražbe naznanjena bodeta v prihodnjem listu. (73—1)

C. k. kmetijska družba kranjska.

Vsem, kateri zidajo ali popravljajo kako poslopje, ali sploh potrebujejo železnino, naj bode priporočena zaloga železja in vseh v to stroko spadajoče stvari

Andr. Druškovič-a

(poprej *Jakoba Nekrepa*)

na Mestnem trgu št. 10,

kjer se dobivajo v velikem izboru in prav po nizki ceni okova za okna in vrata, štorje za štokodoranje, drat in cveki, vezi za zidovje, traverze in stare železniške šine za oboke, Portland in Roman cement, sklejni papir (Dachpappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno narejeni štedilni ognjišči in njih posamezni deli.

Posebno po nizki ceni dobivajo se stroji in orodja za poljedelstvo, kakor mlatilnice, same ali z vlačilnikom (Göpel), slamoreznice, čistilnice za žito (Trieur), brane in lepo in močno narejeni plugi. (66—5)